

Iskaja vsak četrtik
in velja s poštnino
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnštvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 8. List se
pošilja do odpovedi.

Določniki katol. ti-
šovnega društva do-
lražajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posebni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopis se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede opoldne.

Štev. 28.

V Mariboru, dne 10. julija 1902.

Tečaj XXXVI.

Brez pravic!

Slovenci smo na Štajerskem dober tretji del vsega prebivalstva, Slovenci plačujemo tudi dober tretji del vseh deželnih davkov, vendar smo brez vseh pravic. Naš deželni zbor šteje 63 poslancev in mi Slovenci bi jih morali imeti vsaj 21. Toda volilni red je tako prikrojen, da jih imamo samo 8. V deželnem odboru se odločujejo važne upravne stvari. Spodnji Štajer bi moral imeti v njem vsaj dva sedeža, a v resnici imamo v njem sedaj slučajno samo enega, ki pa se nam lahko vsaki čas vzame, ker ni zakonito določen. V deželnem šolskem svetu se nastavlja učitelji, se sklepa razširjanje šol, se določa o vseh važnejših šolskih rečeh, a spodnještajerski Slovenci nimamo v njem nobenega svojega zastopnika.

Mi Slovenci smo v deželi kakor hlapci, kakor sužnji. Delati moramo, trpeti moramo in — plačevati. Moč in dobre, masne službe pa si delijo Nemci med seboj.

Niti najpotrebnejših podpor ne dobimo od dežele. Koliko revščine, koliko bede in škode povzročajo naši bistri potoki in deroče reke! Slovenci prosimo in moledujemo, naj se nam vendar uravnajo, da se ponehajo nesreče vsled povodnij in preplavov. Vse naše besede in prošnje so bob v steno! — Naši vinogradi trpijo vsled strupene rose vsepovsodi, po mnogih krajih jih pa uničuje že trtna uš. Ako zadene nemške prebivalce kaka nesreča, kakor na primer zadnji teden neizmerno huda toča, tedaj se vse roke gibljejo v pomoč. Prav je tako, mi niti najmanj ne

zavidamo svojih ubogih sodeželanov in so-
trpinov! A to zahtevamo, da se tudi nam
omogoči življenje. Tudi mi moramo živeti!

Nam Slovincem se ne uslišijo niti naj-
potrebnejše zahteve. A glejmo, kako se ravna
z Nemci! Dočim mi gospodarsko umiramo,
se delijo Nemcem posebne nagrade. Za Ptuj
se jim ustanavlja nemška meščanska šola,
za Celje tudi ena, za Maribor pa dobijo celo
žensko učiteljsko. Zraven še želijo, da se
ustanovi meščanska šola v Judenburgu in
enaka šola v Voitsbergu. Slovenec nima za
se denarja, da bi si spravil najpotrebnejše
za vsakdanje življenje, a mora imeti denar,
da soplčuje tudi za enake zavode pri Nemcih.

Nemška večina v deželnem zboru je
predložila deželnemu zboru nov volilni red.
Tudi po tem volilnem redu, ako postane
zakon, ne bomo imeli Slovenci istega upliva
na deželne razmere, kateri nam pristojajo po
številu in po naši davčni moči. Še nadalje
bomo izročeni tujcem, oni nam bodo dajali
jesti, ako bodo hoteli.

Spodnještajerski Slovenci! Take razmere, kakor vladajo sedaj pri nas na Štajerskem, so nadalje neznosne. Slovenci nočemo več biti sužnji, hlapci nemške večine, ampak mi zahtevamo enakopravnost! Vsi prebivalci moramo uživati iste pravice, nas Slovencev se ne sme prezirati! Prirejajmo pridno shode in na njih glasno ugovarjajmo počenjanju nemške večine ter povzdiguju svoj

glas za upravo ločitev Spod. Štajerja od nemškega dela de-
žele. Edinov tem je naša rešitev!

Kresovi na čast sv. Cirilu in Metodu.

Mariborski Slovenci na griču Sv. Urbana. Mariborski Slovenci so letos zopet zažgali kres na čast zvezdama Slovanov. Prišlo je tudi dokaj ljudi iz okolice, kar je bila jasna priča, da se tudi okoličani zavedajo in vstajajo iz narodnega spanja. Mnogo občinstva je bilo zbranega, in krasne, navdušene pesmice so prihajale iz navdušenih prs slovenskih sinov ter polnile zrak. Mogočno je plapolal ogenj in se dvigal v višavo. Rake so švigale kvisku in oznanjevale daleč po okolici, da tudi na griču Sv. Urbana, na slovensko-nemški meji plapolala mogočen kres v slavo sv. Cirilu in Metodu. Topiči so grmeli in oznanjevali, da se mariborski in okoliški Slovenci spominjajo tistega trenutka, ko se je začela med nje razširjati sveta vera, katero sta oznanjevala slovanska blagovestnika. Opazovali smo tudi sosednje kresove in slehrno srce navdala je radostna misel, da ta večer vsepovsodi navdaja Slovence narodno navdušenje. Ko smo se vračali domov, in smo gledali te dolge vrste vdeležencev, razsvetljujoče si pot z bakljami in pevajoče, poskakovalo je radosti srce vsakemu in cele vrste združile so se v enoglasen spev: »O Bog očetov, vero in narod nam ohrani!« Tak je bil kres pri Sv. Urbanu, tako so gorela vsa

Listek.

Marija Pomagaj na Brezji.

Spisal o. K. Z.

Kateremu vernemu Slovincu ni znana najslavnejša naša božja pot Marije pomočnice na Brezji? Koder se glasi mila naša govorica, koperni staro in mlado obiskati našo Božjo mater. Pa kako se je pričela slovenska božja pot pri Mariji pomočnici?

Pravi začetek prvotne božjepotne cerkvice na Brezji ni znan. Marsikateri romar, ki potuje k Mariji Pomagaj na Brezje, ne ve, da je romarska cerkev posvečena sv. Vidu. Kapelica Marije pomočnice, ki je cilj njegovega potovanja, vleče vso pozornost na-se. Pred dobrimi dvajsetimi leti je stala tukaj še stara majhna cerkev. Kedar je bila sezidana, ni nikjer zapisano, gotovo je bila zelo stara. Imela je dve stranski kapelici, ki ste bili pozneje prizidani. Leva je bila posvečena sv. Antonu puščavniku, desna pa Mariji pomočnici. Zadnje dal je pozidati župnik Urban Azbe l. 1800, ki je bil takrat v Mošnjah, kamor je spadala le ta podružnica. — Prav gotovo je, da je prihajalo mnogo božjepotnikov že poprej tu sem, kar nam potrjuje latinsko pisana listina župnika Azbeta.

Leta 1814 je slikar Leopold Lajer izvršil sedanjo čudodelno podobo Marije Pomagaj. Ljudje pripovedujejo, da je bil ta slikar zaradi ponarejanja bankovcev obsojen v večletno lečo. V ječi je zdihoval in prosil Marijo za rešitev. Z verigami na rokah je začel slikati podobo Marije pomočnice za novo kapelico na Brezji. Ko jo je dovršil, je bil nenadoma od gosposke pomiloščen.

Podoba ni znamenita umetnina, vendar pa ima neko skrivno moč. Marija te gleda tako ljubeznjivo, da si nehoti prevzet čutov pobožnosti in češčenja. Gotovo si ni mislil slikar, da bode Marija ravno ob njegovi podobi tolike milosti delila.

Pozneje se do dobe župnika Andreja Potočnika nič več ne bere o božji poti na Brezji. Potočnik je župnikoval v Mošnjah od leta 1850 do 1867. Za njegovega časa pa se je jelo pravo romanje na ta sveti kraj. Uzrok temu bili so posebni dogodki.

Bilo je leta 1863, ko so se zgodili prvi očitni čudeži. Osemnajstletna deklica Marija Tavčar, doma iz sosedne župnije Begunje, je bila čudežno ozdravljena. Dvajset tednov ni mogla zapustiti postelje zaradi hude božjasti. Ko je vstala, bila je njena desna noga v kolenu sključena, mrtva. Brez bergelj niti hoditi ni mogla. Rabila je razna zdravila, pa brez vspeha. Nato je preteklo 16 tednov.

Mnogokrat govoril je že dobrotljivi Bog ljudem v sanjah, bodisi, da jim je kaj zapovedoval, jih svaril ali pa tudi upanje budil v njih srcih. Tako je bilo tudi pri tej velikej revii. Dvakrat se ji je sanjalo, da je šla na božjo pot k Mariji Pomagaj na Brezje in da je iz cerkve prišla brez bergelj. Te sanje vzbudile so v njenem srcu veliko zaupanje do Nje, katera se imenuje Pomoč kristijanov. Dne 22. septembra 1863 pada se na Brezje. Tu je bila pri sv. maši. Prosila je prav ponižno in zaupljivo, naj bi se njene sanje izpolnile. Na enkrat začuti, da z desno nogo lahko giblje. Vsa vesela vstane in berglje odloži. V hvaležni spomin pusti berglje v kapelici Matere božje in hiti domu praviti svoje čudežno ozdravljenje.

Po čudežnem ozdravljenju te deklice je sledilo čez deset dni drugo. Zopet je bila oseba iz begunjske fare toliko srečna, da je dosegla na Marijino priprošnjo veliko telesno milost. Dva preč. gospoda v ljubljanski škofiji dobro znana, oba posebna častilca prelube Matere božje, nam potrjujeta naslednji dogodek. Ta gospoda sta: nedavno umrli Blaž Muhovec, kapelan v Kamniku in sedanji knezoškof ljubljanski Anton Bonaventura.

Marija J. imela je že od leta 1855 hud protin. Bolezen ji je desno nogo tako skrivila, da je bila peta spredaj, prsti pa zadaj. Tako

srca navdušenja vdeležencev in Bog daj, da bi jednako v ljubezni za miko Slovenijo gorela vsa slovenska srca v mestu mariborskem in okolici.

Iz Jarenine. Predvečer sv. Cirila in Metoda. Tukaj smo vžgali dva kresova; jeden je gorel v Vajgnu, katerega so zakurili vrli tamošnji mladeniči pod vodstvom navdušenega in za narodno stvar mnogo zaslužnega mladeniča Alojzija Drozga. Drugi kres pa — na katerega smo lahko vsi ponosni — je gorel v Gačniku, Pesniške občine, kjer so tudi naši slavni »Südmarkovci« zažgali pred 2 tednoma svoj kres. V velikih žarečih črkah se je ob 9. uri zvečer zažgala beseda »Slava!«. Mnogoštevilne rakete so frčale v zrak, mogočno streljanje topičev naznanjalo je svetu, da je še tudi tukaj Slovenec doma. Naši mladeniči, katerih je prišlo veliko število, pa so se zapeli nekaj mičnih pesmij, tako, da je bilo res veselo ta večer na Heričevem hribu. Na tem mestu zahvalimo se še tudi vsem vrlim rodoljubom in rodoljubkam, da so pomagali h kresu, posebno vrlemu delavcu A. Vičmanu.

Gospod urednik, veste kaj se je še nazadnje zgodilo? O joj, joj! Groza me je povedati; — »Štajerca« smo sežgali. Dal Bog, da bi že kmalu zadnjega sežgali, potem bi bili lahko še bolj veseli. — Slava!

... e.

Iz dravske doline. Z visokega Remšnika se nam poroča, da je tam v Remšniški fari gorelo na čast sv. Cirila in Metoda do 300, reci: tristo kresov malih in velikih. Slava sinom Slave!

Laporje. V petek zvečer ob polu 9. uri je bilo! Kres je bil gotov, topiči pripravljeni, rakete tudi, čakali smo samo, da se še bolj zmrača, da bi užgali kres, kar se zasveti v Slov. Bistrici; prikazal se je kres za kresom. Pohorje je obleklo svojo praznično obleko, da dostojno proslavi slovanska apostola sv. Cirila in Metoda. — Topiči so začeli pokati povsod, mi nismo zaostali, visoko v zrak pa so švigale rakete. Zdaj se zglasijo tudi naši pevci, in mogočno je zadonelo: »Od Urala do Triglava...«, res, od Urala do Triglava in še dalje gore danes kresovi v znak, da so vsi Slovani enega srca in ene krvi.

Na Pohorju je bilo nad 60 kresov, naš je bil osamljen, a zato se je videl daleč na okrog, gorel je najdalje, vsak je vedel, da je v Laporju.

Proti vshodu pa je bila krasno razsvetljena Donačka gora kakor vsako leto.

je reva hodila osem let ob bergljah. Ko sliši, da je prej omenjena deklica, Marija Tavčar v kapelici na Brezji popustila berglje, žene tudi njo k Mariji pomočnici. Zato naprosi begunskega kapelana, g. Blaža Muhovec, da bi dne 2. oktobra za njo tam maševali. Sama se napoti že na predvečer tje in pri svoji teti prenoči. Zjutraj prosi že ob treh cerkvenika, da ji cerkev odpre. V kapelici poklekne pred Marijino podobo in mило prosi ozdravljenja. Po končani molitvi se plazi z veliko težavo okoli Marijinega oltarja. Ko poklekne zopet pred oltar, čuti, kakor bi kedo nogo z oljem mazal. Četasi jo začne stegovati in naenkrat stopi na njo. Živa priča tega dogodka so sedanji ljubljanski škof. To ima svoj posebni uzrok. Presvetli ta gospod, rojen v Begunjah, bil je takrat, ko se je zgodilo to čudežno ozdravljenje, trinajstleten mladenič. On je deklico Marijo J. na Brezje peljal. Ni mu bilo treba peljati je nazaj, ker vsa vesela vrnila se je peš v Begunje.

Čez tri dni potem, dne 5. oktobra, bila je zopet čudežno ozdravljena neka oseba iz Breznice. Navzočih je bilo takrat več duhovnikov in mnogo vernega ljudstva.

Ti čudežni dogodki v kapelici na Brezji pa niso ostali edini. Kmalu so sledila še druga ozdravljenja. Glas o njih se je razširil ne le po Kranjskem, temuč tudi po Štajerskem,

Od $\frac{3}{4}$ 9 do polu 11. ure smo kurili, pokali, prepevali in se navduševali za enako slavnost v prihodnje leto in naši mladeniči so obljubili, da hočejo prihodnje leto gotovo zopet žgati kres. Mladeniči, ne pozabite svoje obljube! Saj veste, mi gremo naprej, one pa je strah!

Iz Ljutomerskih gor. Po hribih krasnih Ljutomerskih goric so goreli prav gosti kresovi, bilo jih je videti kakih dvajset. Naznanjali so širnemu Murskemu polju, da biva po dalekoznanih ljutomerskih goricah narod, ki se zaveda svoje narodnosti. Mogočno in vstrajno streljanje iz možnarjev je naznanjalo našim klevetnikom, da Slovan gre na dan! Večinoma je priredila kresove naša navdušena mladina.

Rogatec. Ciril-Metodova slavnost se je obnesla nepričakovano izborna. Bil je to res veličasten dan. Počastili so nas v ogromnem številu bratje Hrvati, celo iz daljne Krapine. Prišli so gostje iz Maribora in Ptuja. Ravno tako so bili častno zastopani gostje iz bližine. In kmečko ljudstvo? Kar trlo se je. Pri igri »Ne vdajmo se!« bila je glava pri glavi.

Sv. Jurij ob juž. žel. Na predvečer praznika sv. Cirila in Metoda so šentjurski mladeniči na čast apostolom Slovanov prižgali dva velikanska kresova. Jednega na hribu Reševna, drugega na griču zraven cerkve sv. Rozalije. Mogočno so pokali možnarji, lepo je svirala godba naših neustrašenih tamburašev, rakete in umetni ogenj so čarobno razsvetljevali temo. Neštevilna množica narodnega, poštenega ljudstva se je zbrala na griču sv. Rozalije, odkoder so se videli še mnogi drugi kresovi. Res, lepa čast sv. Cirilu in Metodu, pa tudi za probudo mladine in narodnega probujenja. Da bi pač ogenj pravega rodoljuba srca vseh Slovencev razsvetljeval in ogreval, da bi se neustrašeno in nesebično borili za svetinje slovenskega ljudstva, kakor sta se pogumno in neustrašeno borila zanje sv. brata Ciril in Metod. Moram pa tudi omeniti napadanje in zasramovanje, katerega so morali prestati naši mladeniči od strani par tržanov. Na vsakojake načine so hoteli preprečiti slavnost. Tudi prostor se je odpovedal tam, kjer se je 7 let zaporedoma vršila ta proslava. Ker se je pa zavoljo tega še enkrat lepše vršila slavnost na novem mestu, so si te nemškutarske glavice iztuhtale nekaj drugega. Ko so se zvečer naši podajali na grič, so kričali in se smejali ter zabavljali za njimi. Jeden znani gospod in

Koroškem, Primorskem notri do italijanske meje. Nasledek je bil, da se je silno množilo število romarjev in da je bila romarska cerkev veliko premajhna.

Znamenit je bil za Brezje 9. oktober 1889. Naš rojak, takrat knezoškof ljubljanski dr. I. Missia so položili in blagoslovili temeljni kamen za zgradbo nove cerkve in dne 5. oktobra 1900 so ravnoisti kot nadškof goriski v spremstvu sedanjega knezoškofa ljubljanskega in milostnega škofa Trobeca iz daljne Amerike novo dokončano cerkev in oltarje slovesno posvečevali. — Zelo je povzdignilo božjo pot zidanje nove cerkve, za katero so romarji radovoljno donasili svoje darove. — Velečastna nova cerkev bode pa več en spomenik, ki naj priča našim potomcem, kako zelo časti slovensko ljudstvo Marijo Devico. — Od leta 1863, ko se je romanje na Brezje na novo oživel, skrbeli so za potrebe obiskovalcev tega sv. kraja duhovni pastirji iz župnije Mošnje. Pa ker je vedno rastlo število romarjev in ker preblagi škof Missia ob velikem pomanjkanju duhovnikov ni mogel oskrbovati božje poti z zadostnim številom spovednikov, izrazil je željo, da bi se vodstvo svetišča izročilo frančiškanskemu redu. Neka blaga dobrotnica v Ljubljani je veliko dušno pomagla v tej potrebi in zapustila potrebno svoto za nov samostan, kjer bivajo

še par drugih, so glasno upili: »Živijo liberalci!«, drugi pa blaženi — »heil!« Posli iz druge hiše so jih posnemali, a to je umevno, da so bili naprošeni od gospodarja. Ko so se vračali nazaj proti domu naši tamburaši, so klicali »živijo Slovenija!« »Na zdar!« in še več drugih enakih lepih besed. In sedaj se je dogodilo, da so imenovali fante razgrajče in so že toženi pri sodišču. Na take ljudi se mi ne bomo veliko več ozirali. To so vam naročniki »Štajerca« in »Slov. Nar.«, kateri se s posebno vnemo čita v neki hiši. Kakor se vsak nemškutar pobožnega dela pred ljudmi, tako je tudi naša inteligenca. Mi si bomo to dobro zapomnili, kdo nas zasramuje in čast jemlje. Vam, mladeniči, vsa čast, ki ste tako lepo opravili svojo dolžnost nasproti sv. apostoloma. Vas pa, narodno-napredna garda in vas, par »Štajerčevih« naročnikov, naj bode sram vašega nelepega dejanja.

Sv. Martin v Rož. dolini. Kresovi na čast sv. Cirila in Metoda so letos plapolali pri nas skoro raz vsaki grič. Ljudstvo je bilo navdušeno kakor še nikdar prej. Znamenje, da se je začelo zavedati svoje narodnosti, da se zaveda, kaj sta mu bila sv. brata Ciril in Metod. Vidi se, da gremo naprej!

Kozjak nad Dobrno. Na predvečer sv. Cirila in Metoda je na visokem Špiku gorel kres in širom našega obzorja po slovenski zemlji nad 300, ki so med krepkim donenjem topičev oznanjevali proslavo naših slovanskih apostolov.

Dokler bo živel slovenski rod,
Castil se bo sv. Ciril in Metod!

Celjski Slovenci. O kresu celjskih Slovencev poroča »Domovina«: Kres so kurila v petek zvečer pred godom slovanskih zaščitnikov, sv. Cirila in Metoda, celjska narodna društva na posestvu g. Lipovškega na Starem gradu. Večer je bil bajno lep, in kres, zažgan v znamenje, da je tu slovenska zemlja, je mogočno gorel ter se popenjal v zrak, da je bilo krasota pogledati. Svirala je »Celjska narodna godba«, švigale so rakete in orile navdušene slovenske pesmi. Bilo je vse navdušeno in »živijo«-klicev včasih ni hotelo ponehati; pokali so tudi topiči in pričali, da bivajo v Celju zavedni narodnjaki. Bilo je v istini prekrasno; zdelo se nam je, kot bi puhtelo proti nebu nebroj prošelj in klicov za narodovo srečo. Moralo je res presuniti vsakega srce, videčega to splošno navdušenje

že štiri leta oo. frančiškani kot spovedniki in varuhi Marijinega svetišča. Od tega časa ste na Brezji vsako nedeljo in praznik po dve božji službi s pridigo. Že leta 1896 pa so sv. oče Leon XIII. v povzdigo božje poti podelili vsem tistim, ki obiščejo cerkev Marijine pomočnice, prejmejo zakrament svete pokore in sv. Rešnjega Telesa in molijo v namen sv. očeta enkrat v letu popolen odpustek.

Odslej se je delo v cerkvi zelo pomnožilo. Leta 1897 bilo je tukaj obhajanih 13 tisoč, v preteklem letu pa že nad 45 tisoč. Tudi sv. maš se bere več leto za letom; predlansko leto jih je bilo 2198; preteklo pa 2388. Zadnje leto bilo je gotovo čez 100 tisoč romarjev na Brezji; redni božjepotnik pa so prevzvišeni knezoškof ljubljanski.

Velikokrat se obhajajo na Brezji tudi izvanredne slovesnosti: nove maše, petindvajsetletnice mašništva, poroke. Katoliške, zlasti Marijine družbe napravljajo semkaj skupna romanja in tu svoje shode. Vse to priča, da je Marijina božja pot na Brezji središče verskega življenja mej Slovenci.